

KOMMISJONSREKOMMANDASJON

2012/EØS/16/46

av 24. august 2006

om digitalisering av og direktekoplet tilgang til kulturelt materiale samt digital bevaring(*)

(2006/585/EF)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESSKAP —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 211, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Kommisjonen framla 1. juni 2005 i2010-initiativet, som tar sikte på en bedre bruk av informasjonsteknologi for å skape økonomisk vekst, nye arbeidsplasser og bedre livskvalitet for unionsborgere. Kommisjonen har utpekt digitale biblioteker til et hovedelement i i2010. I meldingen «i2010: digitale biblioteker» av 30. september 2005⁽¹⁾ fastsatte Kommisjonen sin strategi for digitalisering av, direktekoplet tilgang til og digital bevaring av Europas felles minne. Dette felles minnet omfatter trykksaker (bøker, tidsskrifter og aviser), fotografier, museumsgjenstander, arkivdokumenter og audiovisuelt materiale (heretter kalt «kulturelt materiale»).
- 2) Det bør foreslås tiltak for medlemsstatene som innebærer bruk av ovennevnte strategi for bedre å utnytte det økonomiske og kulturelle potensialet i Europas kulturarv ved hjelp av Internett.
- 3) I denne forbindelse bør det oppmuntres til utvikling av digitalisert materiale fra biblioteker, arkiver og museer. Direktekoplet tilgang til slikt materiale vil gjøre det mulig for borgere i hele Europa å få tilgang til og bruke det i forbindelse med fritid, studier eller arbeid. Dette vil gi Europas uensartede og flerspråklige arv en tydelig profil på Internett. Videre kan det digitale materialet brukes på nytt på områder som turisme og utdanning samt i ny kreativ virksomhet.
- 4) I Rådets konklusjoner av 15.-16. november 2004 om arbeidsplanen for kultur 2005-2006 legges det videre vekt på det bidrag som kreativitet og kreativ virksomhet gir til økonomisk vekst i Europa samt behovet for en samordnet digitaliseringsinnsats.
- 5) Allerede i europaparlaments- og rådsrekommendasjon av 16. november 2005 om filmarv og konkurranseevnen til beslektet industrivirksomhet⁽²⁾ ble medlemsstatene anbefalt å treffe passende tiltak for å øke bruken av digital og annen ny teknologi ved innsamling, katalogisering, bevaring og restaurering av filmverker. Når det gjelder filmverker, utfyller denne rekommendasjon europaparlaments- og rådsrekommendasjonen om filmarv på en rekke områder.
- 6) Digitalisering er en viktig metode for å forbedre tilgangen til kulturelt materiale. I noen tilfeller er digitalisering den eneste måten å sikre at slikt materiale vil være tilgjengelig for framtidige generasjoner. Derfor er det nå iverksatt mange digitaliseringsprosjekter i medlemsstatene, men det mangler en samlet innsats. Dersom medlemsstatene samordner sine tiltak for å digitalisere kulturarven, vil det være mulig å oppnå en enhetlig utvelging av materiale og unngå overlapping. Det ville også skape et sikrere investeringsklima for selskaper som investerer i digitaliseringsteknologi. Oversikter over pågående og planlagte digitaliseringsprosjekter og kvantitative mål for digitalisering vil kunne bidra til at målene oppnås.
- 7) Det bør oppmuntres til sponing av digitaliseringsprosjekter fra privat sektor eller partnerskap mellom offentlig og privat sektor, slik at private foretak kan delta i digitaliseringsarbeidet.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 236 av 31.8.2006, s. 28, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 20/2008 av 1. februar 2008 om endring av EØS-avtalens protokoll 31 om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter, se *EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende* nr. 33, 12.6.2008, s. 27.

(1) KOM(2005) 465 endelig utgave.

(2) EUT L 323 av 9.12.2005, s. 57.

- 8) Investeringer i ny teknologi og store digitaliseringsanlegg kan redusere kostnadene ved digitalisering samtidig som kvaliteten opprettholdes eller forbedres, og bør derfor anbefales.
- 9) Et felles flerspråklig tilknytningspunkt vil gjøre det mulig å søke elektronisk i den digitale kulturarven som er spredt over Europa, dvs. som befinner seg på forskjellige steder hos forskjellige organisasjoner. Et slikt tilknytningspunkt vil gjøre kulturarven mer synlig og framheve fellestrekk. Tilknytningspunktet bør bygge på eksisterende tiltak som for eksempel det europeiske biblioteket (TEL), som de europeiske bibliotekene allerede samarbeider om. Der det er mulig bør tilknytningspunktet bidra til et nærmere samarbeid mellom private rettighetshavere av kulturelt materiale og alle berørte parter. Det bør oppmuntres til at medlemsstatene og kulturinstitusjonene engasjerer seg sterkt i opprettelsen av et slikt tilknytningspunkt.
- 10) Det er bare en del av materialet som finnes i biblioteker, arkiver og museer, som er offentlig, i den betydning at det ikke eller ikke lenger er vernet av opphavsrett. Ettersom immaterialrett er en viktig drivkraft for kreativitet, bør Europas kulturelle materiale digitaliseres, gjøres tilgjengelig og bevares i samsvar med opphavsrett og beslektede rettigheter. I denne forbindelse er artikkel 5 nr. 2 bokstav c), artikkel 5 nr. 3 bokstav n) og artikkel 5 nr. 5 samt betraktning 40 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/29/EF av 22. mai 2001 om harmonisering av visse sider ved opphavsrett og beslektede rettigheter i informasjonssamfunnet⁽¹⁾ særlig viktig. Lisensordninger for verker med ukjent opphavsperson («foreldreløse verker»), dvs. verker vernet av opphavsrett som det er vanskelig eller umulig å finne rettighetshaverne til, og verker som ikke lenger trykkes eller spres (audiovisuelle verker), kan lette klareringen av rettigheter og dermed også digitaliseringen og senere den direkteoplete tilgangen. Det bør derfor oppmuntres til innføring av slike ordninger i nært samarbeid med rettighetshaverne.
- 11) Det kan finnes bestemmelser i nasjonal lovgivning som hindrer bruk av verker som ikke er vernet av opphavsrett, for eksempel ved at det kreves et forvaltningsmessig tiltak hver gang verket reproduseres. Denne typen hindringer bør identifiseres og fjernes.
- 12) Rådsresolusjon C/162/02 av 25. juni 2002 om bevaring av framtidens minne – bevaring av digitalt innhold for framtidige generasjoner⁽²⁾ inneholder forslag til mål og tiltak for bevaring av digitalt innhold for framtidige generasjoner. Det finnes imidlertid for tiden ingen
- tydelige og fullstendige politiske strategier for bevaring av digitalt innhold i medlemsstatene. Mangelen på slike strategier utgjør en trussel mot bevaring av digitalisert materiale og kan medføre at materiale som er produsert i digitalt format, går tapt. Utviklingen av effektive metoder for digital bevaring har vidtrekkende følger, ikke bare for bevaringen av materiale i offentlige institusjoner, men også for alle organisasjoner som er forpliktet til eller ønsker å bevare digitalt materiale.
- 13) Flere medlemsstater har innført eller vurderer å innføre juridiske plikter som krever at produsenter av digitalt materiale gjør ett eller flere eksemplarer av materialet tilgjengelig for et utpekt arkivorgan. Det er behov for et effektivt samarbeid mellom medlemsstatene for å unngå for store forskjeller i reglene for bevaring av digitalt materiale, og det bør oppmuntres til et slikt samarbeid.
- 14) Nettinnhøsting er en ny teknikk for innsamling av materiale fra Internett med sikte på bevaring. Utpekte institusjoner samler aktivt inn materiale i stedet for å vente på å motta det, noe som redusere den administrative byrden på produsentene av digitalt materiale. Det bør derfor fastsettes bestemmelser om nettinnhøsting i nasjonal lovgivning —

ANBEFALER AT MEDLEMSSTATENE

Digitalisering og direkteoplete tilgang

1. samler inn opplysninger om pågående og planlagt digitalisering av bøker, tidsskrifter, aviser, fotografier, museumsgjenstander, arkivdokumenter og audiovisuelt materiale (heretter kalt «kulturelt materiale») og oppretter oversikter over slike digitaliseringsprosjekter for å unngå dobbeltarbeid, og for å fremme samarbeid og synergivirkninger på europeisk plan,
2. utvikler kvantitative mål for digitalisering av analogt materiale i arkiver, biblioteker og museer, med angivelse av den forventede økningen i digitalisert materiale som kan legges inn i det europeiske digitale biblioteket, og budsjettet som de offentlige myndighetene har avsatt til dette,
3. oppmuntrer til partnerskap mellom kulturinstitusjoner og den private sektor for å finne nye måter å finansiere digitalisering av kulturelt materiale på,
4. oppretter og støtter store digitaliseringsanlegg som en del av eller i nært samarbeid med kompetansesentre for digitalisering i Europa,

⁽¹⁾ EFT L 167 av 22.6.2001, s. 10.

⁽²⁾ EFT C 162 av 6.7.2002, s. 4.

5. fremmer et europeisk digitalt bibliotek i form av et felles flerspråklig tilknytningspunkt til den digitale kulturarven som er spredt over hele Europa, ved å
 - a) oppmuntre kulturinstitusjoner samt forlag og andre rettighetshavere til å gjøre sitt digitaliserte materiale søkbart via det europeiske digitale biblioteket,
 - b) sikre at kulturinstitusjoner og, der det er relevant, private foretak, bruker felles digitaliseringsstandarder for å oppnå kompatibilitet i det digitaliserte materialet på europeisk plan, og for å lette søking over språkgrensene,
 6. forbedrer vilkårene for digitalisering av og direktekøp tilgang til kulturelt materiale ved å
 - a) opprette ordninger som gjør det lettere å bruke verker med ukjent opphavsperson, i samråd med berørte parter,
 - b) opprette eller fremme frivillige ordninger som letter bruken av verker som ikke lenger trykkes eller spres, i samråd med berørte parter,
 - c) fremme tilgangen til lister over kjente verker med ukjent opphavsperson og verker som ikke er vernet av opphavsrett,
 - d) identifisere nasjonale bestemmelser som hindrer direktekøp tilgang og etterfølgende bruk av kulturelt materiale som ikke er vernet av opphavsrett, samt treffe tiltak for å fjerne dem,
 7. fastsetter nasjonale strategier for langsiktig bevaring av og tilgang til digitalt materiale i samsvar med bestemmelsene om opphavsrett, som
 - a) beskriver organiseringen av virksomheten med angivelse av de berørte parter roller og ansvarsområder samt de tildelte ressursene,
 - b) inneholder særskilte handlingsplaner som beskriver målene, samt en tidsplan for når de enkelte målene skal oppfylles,
 8. utveksler opplysninger om strategier og handlingsplaner,
 9. fastsetter bestemmelser i nasjonal lovgivning som tillater at offentlige institusjoner mangfoldiggjør og flytter digitalt kulturelt materiale med sikte på bevaring, i samsvar med Fellesskapets regelverk og internasjonalt regelverk for immaterialrett,
 10. tar hensyn til utviklingen i andre medlemsstater når de fastsetter politikk og framgangsmåter for arkivering av materiale som opprinnelig ble framstilt i digitalt format, for å hindre at det oppstår store forskjeller i bevaringsordningene,
 11. fastsetter bestemmelser i nasjonal lovgivning om utpekte institusjoners bevaring av netttinnhold ved hjelp av teknikker for innsamling av materiale fra Internett, for eksempel netttinnhøsting, i samsvar med Fellesskapets regelverk og internasjonalt regelverk for immaterialrett,
- Oppfølging av denne rekommandasjon**
12. underretter Kommisjonen 18 måneder etter at denne rekommandasjon er offentliggjort i *Den europeiske unions tidende*, og deretter annethvert år, om tiltak som er truffet som følge av denne rekommandasjon.

Utferdiget i Brussel, 24. august 2006.

Digital bevaring

7. fastsetter nasjonale strategier for langsiktig bevaring av og tilgang til digitalt materiale i samsvar med bestemmelsene om opphavsrett, som

For Kommisjonen

Viviane REDING

Medlem av Kommisjonen